

ሐፈሻዊ መግለጺ ብዛዕባ ኣብ ኢትዮጵያ ዝርከቡ ኤርትራውያን ስደተኛታት

ዘሰንበድ ፍጻሜ 03 ጥቅምቲ 2013 ኣብ ገማግም ባሕሪ ጣልያን፡ ሂወት 369 ዝቐዘፈት ደሴት ላምፓዱሳ፡ እዚ ሓዲጋዚ ምስ ኣጋጠመ መብዛሕትኡ ክፋላት ዓለምና ተናዊጹ እዩ። ብፍላይ ማሕበረ-ሰብ ኤርትራ።

እዚ ኩነታት ምስ ኣጋጠመ ኩሉ ኤርትራዊ ካብታ ጸላም መዓልቲ ጀሚሩ ክሳብ ሎሚ ዕለት ኣብ ሓዘን ይርከብ። ንግዳያት ናይታ ጸላም መዓልቲ ሎሚ ኣርሒቑም ዝገሹ ተመሊሶም ክንረኽቦም ዘይንኽእል ብሉጻት ኤርትራውያን ዜጋታትና መንግስተ ሰማያት የዋርሶም። እግዚአብሔር ድማ ቤቱ ኣርሒቱ ይቀበሎም። ንግዳያት ቤተሰብን ንመላእ ህዝቢ ኤርትራን ጽንዓት ይሃብኩም ጽንዓት ይሃቦና። በዛ ጸላም መዓልቲ ዘይሓዘነ ኤርትራዊ ኮነ መሓዘ ኤርትራዊ ኣሎ ኢሊ ኣይኣምንን። ደላይ ፍትሒ ዝኾነ ኤርትራዊ፡ ንግዳያት ጸላም መዓልቲ ዝኾኑ ንምዝካር ሓዘኑ ብሽምዓ ምብራህን ብሰለማዊ ሰልፍን ኣብ መላእ ዓለም ኣካይዱን፡ ኣብ ምክያድን ይርከቡ።

ከምቲ ኩሉ ኤርትራዊ ኣብ መላእ ዓለም ንግዳያት ጸላም መዓልቲ ዝገብሮ ዝነበረ ናይ ዝኸሪ ሽምዓን ካልእን፡ ኣብ ኢትዮጵያውን የሕዋት ስደተኛታት ኣብ ማይ-ዓይኒ ካብ ዝርከቡ ብዕለት 05 ጥቅምቲ 2013 ናይ ምሽት፡ ንግዳያት ባሕሪ ንምዝካር ናይ ሽምዓ ምብራህ ዝኸሪ ኣካይዶም። ድሕሪቲ ናይ ሽምዓ ምብራህ ፕሮግራም ግን፡ ብውሑዳት ስደተኛታት ትኩኩነታት ኣንፈቱ ሲሑቱ ብዘይሕጋውን ዘይስነምግባራውን ሓላፍነት ናብ ናዕቢ ተቐይሩ። ንጽባሒቱ 06 ጥቅምቲ 2013ውን ህዝቢ ማለት ነባሪ ስደተኛ ዘይመረጸም ውሑዳት ሰባት፡ ንጸገማት ስደተኛ መዝሚዞም ብምድንጋር 26 ነጥብታት ዝሓዘ ጭርሖታት ናብ ስደተኛ ኣቕሪቦም። ዝበዘሕ ስደተኛውን በዚ ዘቕረብዎ ነጥብታት ተደናጊሩ ስዒብዎም። በቶም ውሑዳት ናይ ናዕቢ ተወሳኦቲ ድማ፡ እቲ ኩነታት ንጽባሒቱ ናብ ዓዲ-ሓሩሽ መዓስከር ስደተኛታት ሊሑሙ፡ ብረት ከሕድግ ዝፈተነ ወዲ 26 ዓመት ዝኾነ ኣባል ሚ/ምክልኻል ኤርትራ ዝነበረ፡ ሂወት ሓዲ ስደተኛ ድማ ጠፊኡ። ብተወሳኺ ኣብ ክልቲኡ መዓስከራት 6ተ ስደተኛታትውን ቆሲሎም እዮም። እቶም ዝቆሰሉ ስደተኛታት ኣብዚ ሰዓት ግቡእ ሕክምና ተገርሎም ናብ መዓስከርም ተመሊሶም ይርከቡ። ናይዚ ኩሉ እንኮ ተሓተትቲ ድማ እቶም ውሑዳት ጠጃእቲ ናይቲ ኣካየድቲ ናዕቢ እዮም። ሕቡእ ኣጃንዳ ናይቶም ውሑዳት ሰባት ግን ንዝምልከቶ ኣካል ገዲፈ ናብ ቀንዲ ጽሑፊይ ክኣቱ።

መጀመርያ እዚ ጽሑፍ ኣብ ሰዓቱ ክቐርብ ምንባሩ እንዳሓመንኩ፡ ኣብ ግዚኡ ብዘይምቕራብይ ይቕረታ ይሓትት። ምክንያት ዘይመቕረብይ ድማ ኣፈናዊ ካብ ምጽሓፍ፡ ዝተማልአ ሓበሬታ ሒዝካ ምጽሓፍ እምነትይ ስለዝኾነ ኸኣየ ክሳብ ሎሚ ዕለት ዘይመጽሓፊይይ።

ብቐዳምነት ኩልና ከም እንፈልጦ ሓሳብካ ብነጻ ምግላጽ፡ ካብን ናብን ብነጻ ናይ ምንቕስቃስ መሰልን፡ ሰለማዊ ሰልፊ ናይ ምግባር መሰልን ኣብ ኢትዮጵያ ሕገ-መንግስታዊ ውሕስነት ዘለዎ መሰረታዊ መሰል ዜጋታት እዩ። ዝደለኻዮ ክትገብር እንተኾይንካ ግን ካብ ዝምልከቶ ኣካል ፍቓድ ክትረከብ ግድነት እዩ። ክሳብ ሎሚ ዕለት ኣብ ኢትዮጵያ እንርከብ ናይ ኤርትራ ስደተኛታት ኩሉ እቲ ክንገብሮ ዝጸናሕና ምንቕስቃሳትን ሰለማዊ ሰልፍን፡ ሕገ መንግስቲ ኢትዮጵያ ብዝፈቐደ መሰረት ብስነ-ስርዓትን ብግቡእን ፍቓድ እንዳሓተትና ኢና ክንገጥፍ ጸኒሕናን ኣሎናን። ኣብዚ ናይ 05 ጥቅምቲ 2013 ግን ኣይግድን፡ ዘይሕጋውን ዘይሓላፍነታውን ኣካይዳ እዩ ነይሩ።

እዛ ዘለና ሃገር መሬት ዋናታታ ኢትዮጵያውያን እዮም። ዜጋታት ደቂ-ሃገርውን ዘይሕጋዊ ናዕብታት ምስ ዘካይዱ፡ መንግስቲ ንሰለማውያን ዜጋታቱን ናይ ሃገሩ ጸጥታን ንምሕላው ሕጋዊ ስጉምቲ ይወስድ። ከም መርኣያ ድማ ኣብ 2006ዓ.ም ብቅንጅት ዝተኸየደን ኣብዛ ሒዝናዎ ዘለና ዓመተ 2013ውን ብእስላማዊ ኣኸረርቲ ምንቕስቃስ ዝተባረሰ ናዕቢ ሂወት ሰብ ጠፊኡ እዩ። ናይዚ ኩሉ እንኮ ተሓተትቲ ድማ ጠጃእቲ/ኣካየድቲ ናይቲ ናዕቢ እዮም። እዚ ሓቂዚ ኣባና ኣብ ስደተኛታት ኤርትራውያን ምስ በጽሖ፡ ዝኾነ ካልእ መልክዕ ክሕዝ ቅቡል ኣይኮነን። ንሕና ኤርትራውያን ስደተኛታትውን ንሕግታት ናይቲ የዕቑቡና ዘሎ ሃገር ኣኸቢርናን ብኡ ተገዚእናምበር፡ ንዑኡ ክንዘርግን ክነፍርስ ተቀባልነት የብሉን። ኩሉ ኣብ መላእ ዓለም ዝርከብ ኤርትራዊ ናይታ ዝነበረላ ሃገር ሕጊ እናኣኸበረ ኣይኮነንዮ ዝነበር? ካብ ሕጊ ወጻኢ ምስ ዝኸውንውን ዝመጸ ሳዕቢናት ኣጸቢቐ ስለዝፈልጥ።

ኣብ ኢትዮጵያ ንኤርትራውያን መዓስከር ስደተኛታት ካብ 2002 ብወግዒ ካብ ዝኸፈት ኣትሒዙ ክሳብ ሎሚ ዕለት 11 ዓመት ኣትሒዙ ይርከብ። ኣብዚ ውሽጢ 11 ዓመት ከምዚ ዓይነት ተርእዮ ተኸሲቱ ኣይፈልጥን፡ ንምንታይ ደኣ ኣብዚ ሰዓት እምኸኣ ኣብ ግዜ ጸላም መዓልቲ እዚ ነገር ተኸሲቱ? እዚ ሕቶ ኹልና ደለይቲ ፍትሒ ዝኾና ብልቦናን ብቅንዕናን ክንምርምሮ ይግበኣና።

እቲ ዝነበረ ናይ ውሑዳት ስደተኛታት ዕላማ፡ ሎሚ ኩሉ ስደተኛ ተረዲእዎ ኩሉን መዓስከራት ስደተኛታት፡ ማለት ስደተኛታት ሽመልባ፡ ማይ-ዓይኒ፡ ዓዲ-ሓሩሽ ከምኡውን ስደተኛታት ህጻጽ ካምፕ፡ ብጠቐላላ ልዕሊ 25 ሺሕ ስደተኛታት ነቲ ዝነበረ ናዕቢ ከምዝወገዝእን ከምዘይውክለን ብ28 ጥቅምቲ 2013 ብመንገዲ ሰለማዊ ሰልፊ ገሊጸን እዮን። ኩሉን መዓስከራት ድማ መግለጺኡን ኣውጺኡን ተዘርጊሑ ድማ ይርከብ። መንግስቲ ኢትዮጵያ ድማ ንኩነታት ስደተኛታት ብምርዳእ፡ እቲ ዝነበረ ናዕቢ ንኹሉ ስደተኛ ከምዘይውክልን ብምእማን፡ ነቶም ናዕቢ ዘካየዱ ድማ ኩነታቶም ንምፍላጥን፡ ኣብ ልዕሊቲ ስደተኛ ቢደል ንዝፈጸሙን ሕጋዊ ስጉምቲ ንምውሳድ ኣብ ምርመራ ይርከቡ።

እዚ ክስተት ናዕቢ እዩ ዘበለኒ ምኽንያት ነጥቢ ብነጥቢ ንምዝርዛር፡-

- 1- ሕጋዊ ዝኾነ ፍቓድ የብሉን፡፡
- 2- ኣብ ንብረትን ሰብን ዕንወትን ሃሰያ ዝተኸተለ ምኽኒ፡፡
- 3- መስመር መራኽቢ ክልል ትግራይን ክልል ኣማራን ዘራኽብ ጽርግያ ሙሉእ ብሙሉ ስለዝጻወድ፡፡
- 4- ናይ'ቲ ከባቢ ሕብረተ-ሰብ ዝኾኑ ተመሃሮ ቆልዑ ብምቕጥቃጥ፡፡ ንነባሪ ህዝቢ'ቲ ከባቢ ሕብረተ-ሰብ ኣብ ራዕድን ፍርሕን ምእታው፡፡
- 5- ኣብ ዘይምልከተካ ውሳኔታት ምሕላፍ፡፡
- 6- ካብቲ ዘቐረብዎ 26 ነጥብታት፡ ሕማቕ ጸርፊ ብምጽራፍ፡፡ እታ ነጥቢ ድማ (ንሕና ዝኾነ ወተሃደራዊ ዕጠቕ ከም ፍታን ኮፍ ኢሉ ከመሓዳድረና ኣይንደልን!) ፍታን እንታይ ማለት እዩ?
- 7- ክልተ ኣውዲቕና ንኣቶ?

እዝን ካልእን ዘካተተ ሰልፊ ሕጋዊ ሰልፊ ኮይኑ፡ ማሕበረ-ሰብ ዓለም ክፈልጠልካ ምሕሳብ፡ ትርጉም ዘይብሉን ዘይሕሰብን እዩ፡፡ ንዝነበረ ኩነታት ሓቂ ከይፈለጥካ፡ ጫፍ ሒዝካ ኣብ ዝተፈላለዩ መራኽቢ ብዙሓንን ሚድያታትን ክትጽሕፍን ክትዛረብን ግን ዓገብ፡፡ ብፍላይ ግን ካብቲ ዘሕዝን ነዚ ነገር ዘዋዕውዑን ቤላ-ቤሌው ዝብሉ ዝነበሩን ዘለውን እቶም ደለይቲ ፍትሒ ኢና ዝብሉ ምኽኒኖም እዩ፡፡ ንረብሓታትካ ክትብል ውጽዕ ኣበር ዘይብሉ ስደተኛ ግዳያት ምግባር ግን ተቐባልነት የብሉን፡፡ ንሕና ባዕልና ብዝፈጠርናዮ ንምንታይ ህዝብን መንግስትን ኢትዮጵያ በዚ ጉዳይ ዝሕመዩን ዝዋረዱን፡፡

ናይዚ ዘጋጠመ ናይ ውሑዳት ስደተኛታት ህውከትን ዕግርግርን መግለጺ መንግስቲ ኢትዮጵያ እንታይ ይመስል ንዝብል ሕቶ መልሱ ተዘርጊሑ ይርከብ፡፡

መርገጺ መንግስቲ ኢትዮጵያን ውድብ ህወሓት/ኢህወደግን ኣብ ጉዳይ ህዝቢ ኤርትራን ሃገረ ኤርትራን ዘለዎም ኣረኣእያ ንጹርን ኩሉ ሰብ ዝፈልጦን ይመስለኒ፡፡ ስርዓት ህግደፍ ብሰብብ ባድመ፡ ባድመ ዘንቀሎ ጽሑፍ ከፍት ኣብ ሞንጎ ክልቲኡ የሕቀት ህዝብታት ዝፈሰሰ ደም ከይነቐጸ፡ መንግስቲ ኢትዮጵያ ንጉዳይ ስደተኛታት ብዝፈረመቶ ውዕል መሰረት ካብ 2002 ዓ.ም ኣትሒዞ፡ ድኻ ሃገር ከንሳ ምስ ዘለዎ ዓቕሚ 6⁺ መዓስከራት ንኤርትራውያን ስደተኛታት ክፊታ ትርከብ፡፡ ሰናይ ግብርታትን ኣተሓሕዛን መንግስቲ ኢትዮጵያን ህዝቢ ኢትዮጵያን ብፍላይ ህዝቢ ትግራይ፡ ኣብ ጉዳይ ኤርትራውያን ስደተኛታት ኩሉ ዝፈልጦ ሓቂ እዩ፡፡ ካብ ጽቡቕ ኣተሓሕዛን ተግባራትን ዝተወሰነ ንምጥቓስ፡-

- 1- ስደተኛ ካብን ናብን ምንቕስቃስ፡ ወረቐት መንቐሳቀሲ ምፍቓድ፡ ምስ ዝነበረ ኩነታት ናይ ክልቲኡን ሃገራት ሸለል ብምባል፡፡
- 2- ስደተኛ ኣብ ከተማታት ኢትዮጵያ ኣብ ዝመረጸ ከተማ ምስ ቀረባ ቤተሰብን ናይ ርሑቕ ቤተሰብን ምንባር ምፍቓድ፡፡
- 3- ናይ ትምህርቲ ዕድላት ካብ 1ይ ደረጃ ከሳብ ዝለዓለ ናይ ዩኒቨርስቲ ደረጃ ብናጻ ምፍቓድ፡፡
- 4- ብግሎም ናብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ዓለም፡ ብስፖንሰር፡ ብቤተሰብ ጥርፍ፡ ብመርዓ፡ ናይ ትምህርቲ ዕድል ካልእን ካብ ኢትዮጵያ ንዝወጹ ሙሉእ ድጋፍ ወረቐትን ነጻ ናይ ቪዛን ናይ መገዓዛዚ ሰነድ ክረኽቡ ምግባር፡፡
- 5- ምስ ዝተፈላለዩ ገበርቲ ሰናይ ትካላት ብምትሕብባር ሓጻርቲ ናይ ሞያ ኮርሳት ምሃብ፡፡
- 6- ካብ ግብጺ ተመለስቲ፡ ናብ ሃገሩ ክኣትው ምፍቓድ ምስ ሙሉእ ምትሕብባርን ሕክምናን፡ ካብ እስርቤታት ግብጺ ጀሚርካ ከሳብ መዓስከር ስደተኛታት ዝኣትዉ፡፡
- 7- ካብ ዝኾነት ሃገር ዕቑባ ንዝሓትት ኤርትራዊ፡ ተቐቢልካ ዕቑባ ምሃብ ምስ ሙሉእ ምትሕብባር፡፡
- 8- ብሪስትልመንት ናብ ሳልሳይ ሃገር ንምስግጋር ሙሉእ ጸዕርታት ምግባር፡ ከም ውጽኢቱ ድማ መዓስከር ሸመልባ.....ወዘተ፡፡ እዝን ካልእን እዩ፡፡

ብዘይካዚ ዝተወሰነ ነጥብታት ዝጠቐስኩልኩም፡ መነባብሮ ኣብ መዓስከር ስደተኛታት ከቢድ ስለዝኾነ፡ ቀሊል ቁጽሪ ክበሃል ዘይከኣል ስደተኛ፡ ብዘይ-ሕጋዊ መንገዲ ካብ መዓስከር ስደተኛታት ብዘይፍቓድ ወጺኦም ኣብ ኣዲስ ኣበባን ኣብ ዝተፈላለዩ ቦታታትን ዝተኸርዮም ይነብሩ ኣለው፡፡ ጸገማትና ኣብ ግምት ብምእታው ሸለል ኢሎምም ይርከቡ፡፡ ናይ ስራሕ ዓቕሚ ዘለዎም ስደተኛታት ኣብ ኩለን ካምፕታት ዝካየድ ናይ ንግዲ ንጥፊታት፡ ኩሉ ትካላት ሕጋዊ ዝኾነ ፍቓድ የብሉን፡፡ ንዓመታት ድማ ብዘይ ናይ ንግዲ ፍቓድን፡ ካብ ግብሪ ምኽፋልን ካልእን ብናጻ ንግዳዊ ንጥፊታቶም የካይዱ ኣለው፡፡ ከምኡ'ውን ኣብ ዝተፈላለዩ ከተማታት ኢትዮጵያ ስራሕ ተቐጻሪም ዝሰርሑ ዘለው ስደተኛታት ሕጋዊ ዝኾነ ናይ ስራሕ ፍቓድ የብሎምን፡፡ ኤርትራዊ ስደተኛ ብዘሕይጋዊ መገዲ ፓስፖርት

ናይ ኢትዮጵያ ምስ ዘውጽእ ወይ ከውጽእ ምስ ዝተሓዘ፡ ናብ መዓስከሩ እዩ ዝምለስ፡ ናብ ሳልሳይ ሃገር ናይ ምስግጋር ዕድል ምስ ዝረከብ፡ ይቕጥብ ይግበረሉምበር ኣይፍረድን። ኣብ ካልኣት ሃገራት ግን ብዝወሓደ 2^ተ ዓመት ይፍረድ። እዚ ሓለፋታት'ዚ መን ይህበካ።

ስለ'ዚ ኣብ ምምሕዳርን ኣብ ጉዕዞ ምንባርን ጌጋ መናብርቲ ወዲ ሰብ እዩ። ንዝኣመንካሉ ጌጋ ግን ብናዕብን ብዘይስነምግራውን ብዘይሓላፍነታውን መገዲ ክትሓትት ሕጊ ናይ ዝኾነት ሃገር ዝፈቅድ ኣይኮነን። ኣበይ ምስከደና ባህልናን ልምድናን።

ከምዝፍለጥ ንሓደ ሰለማዊ ሰልፊ ሕጋውን ዘይሕጋውን ኩባሎ ዝኸለል፡-

- 1- ሰለማዊ ሰልፊ፡ ብሕጋዊ መንገዲ ፍቃድ ረኺብካ ባንደራን ጭርሖታትን ኣልዒልካ ጽሑፋትካ ብምቕራብ፡ ፍትሒ ክትረከብ ትገብር ምንቅስቓስ፡ እዚ ሰለማዊ ሰልፊ ይበሃል። ከም ሸሙ ድማ እዩ። መልሱ ኸኣ ተሰማዕነት ትረከብ።
- 2- ሰለማዊ ሰልፊ፡ ስራሕ ደው ኣቢልካ ሰልፊ ምክያድ፡ ዝብላዕን ዝስተን ምሕሳም.....ወዘተ። እዝን ካልእን፡ ፍትሒ ደሊኻ ነብስኻ ብምህሳይ ዝካየድ ናይ ሰለማዊ ሰልፊ ዓይነት እዩ። መልሱ ኸኣ ፍታሕ ትረከብ።
- 3- እቲ ዝኸፍኡን ሓደጋታትን ዘለዎን ድማ ናዕቢ ይበሃል። ናዕቢ እምኒ ትድርቢ፡ ንብረት ተዕኑ፡ ንብረት ተቐጽል፡ ኣብ ሰብ ጉድኣት ተውርድ፡.....ወዘተ። ኩሉ ግዜ ባህሪ ናይ ናዕቢ ዓመጽን ጎነጽን እዩ። ንማንም ሰብ ኣብታ ዘለዎ ሃገር፡ ዜጋ ይኹን ወዲ ኻልእ ሃገር ዜጋ ይኹን ናዕቢ ምስ ዘካይድ ግብረ መልሱ ሓደገኛ እዩ።

ኣብ ክልቲኡ መዓስከራት ማለት ማይ-ዓይንን ዓዲ-ሓሩሽን፡ ካብቶም ናዕቢ ዘለዓሉን፡ ኣብ ንብረትን ሰብን ጉድኣት ዘውረዱን ውሽጢ፡ ቐጽሪ ዝተኣሰሩ ጠቕላላ 122 ክኸውን ከሎ፡ እቶም 85 ስደተኛታት ብዝገበርዎ ንህዝብን መንግስት ኢትዮጵያ ይቕጥብ ሓቲቶም ተፈቲሖም ናብ መዓስከሮም ተመሊሶም እዮም። እቶም ዝተረፉ 37 ስደተኛታት ጉዳዮም ብቤት-ፍርዲ ብሕጋዊ መገዲ ኣብ ምርኣይ ይርከቡ።

ኣብ መወዳእታ ኩሉና ኣብ ኢትዮጵያን ኣብ መላእ ዓለም እንርከብን ውጹዓት ስደተኛታትን ደለይቲ ፍትሕን እቲ ንሓቶ ሕቶ ወይ ነካይዶ ምንቅስቓስ ሕጋዊ ክኸውን ኣለዎ። ህዝብን መንግስትን ኢትዮጵያ ድማ እቲ ኣብ ልዕሌና ማለት ንኤርትራውያ ስደተኛታት ዝገብርዎ ሓልዮትን ምትሕግጋዝን ካብ ዝሓለፈ እዋናት ንላዕሊ ክቕጽልዎ ይላቡ።

የቐንየለይ

ዳንኤል ዮውሃንስ
10 ሕዳር 2013
ኣዲስ አበባ